

Doc. dr Tanja Nedimović

Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača

„Mihailo Palov“, Vršac

e-mail: nedimovic.tanja@gmail.com

UDK: 37.025

ISBN: 978-86-7372-191-0, 19 (2014), p.360-367

Stručni rad

ULOGA NASTAVNIKA U RAZVOJU STVARALAČKIH SPOSOBNOSTI STUDENATA

Rezime: Izmenama koje doživljava visoko obrazovanje, promenila se i funkcija nastavnika i te promene nisu i ne smeju da budu formalne već suštinske prirode. Kada se govori o odnosu studenata i nastavnika u visokom obrazovanju, akcenat treba da bude na razvoju intelektualnih i stvaralačkih sposobnosti studenata. Postavlja se pitanje kakva interakcija na relaciji nastavnik-student omogućava aktivnu saznavnu delatnost studenata i razvoj njihovih stvaralačkih kapaciteta? U ovom području, izdvajaju se dve osnovne celine i to: motivaciono-vrednosne i operacionalne kompetencije nastavnika. U okviru motivaciono-vrednosnih kompetencija nastavnika, kao bitne karakteristike za razvoj stvaralačkih sposobnosti studenata izdvajaju se: umeće da se izloži nastavni sadržaj, zanimljivost, entuzijazam, saradnja, taktičnost, principijelnost, zahtevnost, društvenost, predusretljivost, stvaranje pozitivne klime, prevladavanje pozitivnih emocija, smisao za humor, iskrenost i životni optimizam. U okviru operacionalnih kompetencija nastavnika akcenat se pomera od *prenosioca* znanja studentima ka *rukovodiocu* saznavne delatnosti studenata.

Gljučne reči: stvaralačke sposobnosti, visoko obrazovanje, nastavnik, studenti.

Uvod

Stvaralaštvo je kompleksna pojava. Nije ga lako definisati, kao što nije lako definisati ni čoveka, jer svako je stvaralaštvo povezano sa ljudskim životom i razvojem. Ono je univerzalna ljudska osobina u svim kulturama i u svim oblastima ljudskog rada. Danas se stvaralaštvo najčešće posmatra iz dva ugla: kao izuzetna sposobnost genijalnih pojedinaca koji svojim delima menjaju društva kojima pripadaju, ali i kao sposobnost koja se manifestuje u životu svakog čoveka u određenim životnim okolnostima, u različitim fazama njegovog razvoja i u različitim stepenu.

Savremena psihološka nauka proučava stvaralaštvo sa više stanovišta i ona zavise od pristupa čovekovoј ličnosti uopšte. Glavna dva pristupa proučavanju pojma stvaralaštva su vezana, s jedne strane, za širi kontekst proučavanja kognitivnih sposobnosti čoveka, koje se baziraju na psihometrijskim merenjima i testiranju i ideji da je u pitanju opšta sposobnost koja se može meriti, i s druge strane, za prisup koji uključuje i nekognitivne aspekte ličnosti, različite crte ličnosti i motivaciju za stvaralački rad i koji posmatra stvaralaštvo u kontekstu situacije u kojoj ono nastaje. U skladu sa psihološkim teorijama ličnosti, stvaralaštvo se tumači sa aspekta psihoanalitičke, geštaltističke, biheviorističke, humanističke, analitičke teorije, teorije crta, a u savremenoj literaturi se ono sve češće povezuje sa pojmovima razvoja, celovitosti i samorealizacije. Tako već geštaltistička teorija stvaralaštva u prvi plan stavlja ideju o težnji ljudske percepcije i mišljenja ka celovitosti i

zaokruženosti, a Jungova teorija ličnosti stvaralaštvo smatra suštinskom karakteristikom čoveka i povezuje je sa dubinskim procesom sazrevanja, procesom individuacije, koji ujedinjuje sve delove ličnosti u jedinstvenu celinu. Teorija crta upućuje na opšte karakteristike kreativne ličnosti, kao što su njene intelektualne osobine, stepen autonomije ličnosti, sposobnost proizvodnja ideja, stručnost, otvorenost. One teorije koje se fokusiraju na produkte pokušavaju da otkriju stvaralačke principe izvan umetnika, u spoljnom svetu. Postoje i stavovi da stvaralački produkti i nisu predmet psihologije, sem ako ne služe objašnjenju ličnosti stvaraoca ili samog procesa stvaranja. Teorija dinamičkih kompetencija ukazuje na kompleksnost ljudske inteligencije i prikazuje rezultate najnovijih istraživanja o slojevitoj strukturi ljudskog mozga. Ona daje vrlo zanimljiv presek moždanih funkcija, na osnovu kojih možemo da zaključimo da je stvaralaštvo kao ljudska sposobnost neophodna u procesu njegove evolucije, jer mu omogućava da nalazi nova rešenja u novim životnim okolnostima, na osnovu originalnih kombinacija onoga što je do tada stečeno iskustvom i učenje. Ruski psiholog Lav Vigotski primetio je da je stvaralaštvo složen fenomen koji nije moguće proučavati uopšteno, jer kod čoveka ne postoji opšta nadarenost koja bi se ravnomerno raspoređivala na sve strane ličnosti, već je neizbežno "da se usmerimo ka specijalnom izučavanju specifičnih karakteristika pojedinačnih funkcija u njenoj strukturi". (Vigotski, 2005).

Postoji veliki broj definicija stvaralaštva koje se bave njegovim različitim aspektima. Jamamoto je sve definicije stvaralaštva podelio u četiri kategorije: one koje polaze od osobina ličnosti, one koje se odnose na procese, zatim one koje se bave interakcijom ljudi i sredine i one koje se bave produktima kreativnosti. Procesom stvaralačkog mišljenja su se najviše bavili psiholozi koji su proučavali kognitivne sposobnosti, inteligenciju čoveka i mehanizme koji pokreću stvaralačko mišljenje (Valas, Gilford, Katel). Lav Vigotski razlikuje dve vrste čovekove misaone delatnosti: reproduktivnu, onu koja je povezana sa sećanjem i ponavljanjem ranijih utisaka, u kojoj se ne stvara ništa novo, i stvaralačku, onu koja stvara i kombinuje poznato na nov, nepredvidljiv način, stvarajući nove predmete, mogućnosti, svojstva, nove načine posmatranja i uočavanja nečega. Ta sposobnost se javlja u svim oblastima života, čineći mogućim umetničko, naučno i tehničko stvaralaštvo. (Vigotski, 1996). Kada razmišljamo o stvaralaštvu, treba da imamo u vidu da ono postoji na više nivoa. Ono što je stvoreno može biti vidljivo i očigledno, kao što su komponovana muzika, napisana knjiga ili pesma, naslikana slika, odigran ples, razni tehnički izumi koji imaju upotrebnu vrednost. Međutim, postoji i stvaralaštvo koje nije fizički očigledno i odnosi se na unutrašnje procese mišljenja koji postavljaju stečena saznanja u novu perspektivu, otvaraju nova pitanja i šire horizonte u unutrašnjem psihičkom prostoru čoveka.

Po Gilfordu, kreativnost je mogući element darovitosti, ali nije neophodan, kao što nije ni visok koločnik inteligencije. Kreativnost nadilazi posedovanje određenog talenta, recimo slikarskog ili muzičkog. Talenat se odnosi na visok stepen tehničke veštine u specijalizovanoj oblasti. Tako jedan umetnik može da ima izvanredne tehničke sposobnosti i veštine, a da ne može u posmatraču da izazove emocionalnu reakciju po kojoj je neko umetničko delo jedinstveno. Darovite osobe

koje nisu kreativne postaju kao odrasle osobe dobri stručnjaci, koji ostvaruju visoke rezultate unutar svog područja rada. Kreativne osobe su sposobne da menjaju područje rada. Put od stručnjaka do stvaraoca je razvojni put na kome čovek sazreva i karakterno i stiče osobine koje mu omogućavaju da izrazi svoju kreativnost na način koji donosi svima dobrobit, kao što su hrabrost, samostalnost, upornost i sl.

Tejlor (Taylor, 1959) je analizirao preko stotinu definicija kreativnosti i na osnovu toga podelio sve vrste kreativnosti u 5 kategorija, koje su hijerarhijski postavljene, jer svaki naredni nivo ima svoje različite karakteristike, ali i uključuje prethodni, i to su: *ekspresivna, produktivna, inventivna, inovativna i emergentna kreativnost*.

Ekspresivna ili spontana kreativnost je karakteristična za dete predškolskog uzrasta i odnosi se na slobodno, spontano izražavanje, u kojem kriterijumi kao što su veština, originalnost i kvalitet nastalih produkata nemaju važnost, a ne postoje ni određeni plan rada, ni cilj, ni naknadne korekcije. S druge strane, dečja dela su sveža, puna životne energije, jer dete izražava svoj lični odnos prema životu direktno, bez intelektualne zadržke i procenjivanja.

Produktivna ili usmerena kreativnost predstavlja viši oblik kreativnosti, u kojoj je produkt stvoren uz veću veštinu i tehniku. Tu već postoji određena kontrola nad procesom, a ona ograničava proizvoljnost, jer se radi po planu i sa određenim ciljem. Ljudi sa ovom vrstom kreativnosti su vešti, imaju dobro usavršenu tehniku i produktivni su.

Inventivna kreativnost traži još veću zrelost i dosetljivost, jer uključuje kombinovanje materijala i tehnika, kao i fleksibilnost u opažanju novih i neobičnih relacija između prethodno odvojenih delova. Ovde se ne radi o novim idejama, već novom opažanju i kombinovanju onoga što je već postojalo. Ovo je domen pronalazača i istraživača, onih koji su dosetljivi u rukovanju materijalima, tehnikama, metodama.

Inovativna kreativnost se bavi principima i traži visoko razvijenu sposobnost apstraktnog mišljenja, pomoću koje mogu da se modifikuju postojeće teorije. Ovo je vrhunska kreativnost, zasnovana na kontinuitetu razvoja. Uz primenu ostalih vrsta kreativnih sposobnosti – ekspresije, produkcije i inovacije, mogu se modifikovati i produbiti osnovni principi u nekoj teoriji.

Emergentna kreativnost (lat. *emergere* – izaći na površinu, istaći se) je najviši nivo kreativnosti koje donose nove naučne teorije i umetničke pravce, zasnovane na sasvim novim principima i pretpostavkama. Revolucionarna je jer prevazilazi staro i stvara nove sisteme i paradigme. Ovakav način stvaralačkog razmišljanja zahteva potpuno zrelu ličnost, koja ima čitav niz razvijenih crta ličnosti, ali i dosta stečenog znanja, kao i dugogodišnji rad ima sebe. Vizionarstvo i genijalna intuicija su karakteristike ove vrste kreativnosti.

Kompetencije nastavnika koje mogu doprinosti razvoju stvaralačkih sposobnosti učenika/studenata

Tradicionalni način planiranja na visokoškolskim ustanovama zasnivao se na sadržaju, odnosno strukturi određene naučne discipline. Nastavnici određenih

predmeta su, u skladu sa gore navedenim, određivali koji će se sadržaji naći u nastavnom planu i programu, planirali kako će se taj sadržaj realizovati, i proveravali u kojoj su meri studenti savladali predviđene sadržaje. Dakle, može se reći da je takav pristup fokusiran na izlaze (inpute) od strane nastavnika. Savremeni trendovi u obrazovanju pokazuju neophodnost promene od poučavanja usmerenog na nastavnika na poučavanje usmereno na studenta. Taj model se fokusira na ono što se očekuje da student može učiniti na kraju modula ili programa, odnosno podrazumeva orijentaciju na ishode učenja (Dimović, 2009). Ishodi učenja se danas vrlo često definišu kao kompetencije, koje se određuju kao kombinacija znanja, veština, sposobnosti i stavova za delovanje u nekom području. Sveobuhvatna definicija pojma kompetencija, koja je opšteprihvaćena u zamljama koje su uključene u Bolonjski proces, nalazi se u brošuri Tuning projekta (Tuning, 2006., prema Vizek-Vidović 2009). U njoj određenje pojma kompetencija počiva na integrativnom pristupu, koji na individualne mogućnosti gleda kao na dinamičku kombinaciju karakteristika koje omogućavaju kompetentnu realizaciju ili su deo finalnog proizvoda obrazovnog procesa. Kompetencije uključuju sledeće elemente: znanja i razumevanje (teorijsko znanje o akademskom području, kapacitet za spoznaju i razumevanje), znanje o toma kako delovati (praktično primenljiva znanja u određenim situacijama), znanja o tome kako biti (vrednosti kao integralni elementi načina opažanja i življenja sa drugima u društvenom kontekstu). Kompetencije predstavljaju mešavinu tih karakteristika (uzimajući u obzir znanje i njegovu primenu, stavove, veštine i odgovornosti) i opisuju nivo ili stepen u kojem je pojedinac sposoban da ih upotrebi.

Ciljevi savremene visokoškolske nastave danas se izražavaju zahtevima za participativnim obrazovanjem koje podrazumeva aktivno uključivanje studenata i izmenjenim ulogama njihovih nastavnika u nastavnom procesu, čime se utiče na potpuniji razvoj njihovih opštih kompetencija i stvaralačkih sposobnosti. To zahteva značajnije promene načina rada na našim visokoškolskim ustanovama, u pravcu intenzivnije interakcije, istraživačkog rada, mentorskog vođenja, timskog rada, saradnje među studentima, rada na projektima, multidisciplinarni i interdisciplinarni razmene i sl. Moderna nastava, kao proces aktivnog i partnerskog sticanja znanja, podrazumeva autonomno učenje i korišćenje aktivnih metoda rada sa razumevanjem. Time se omogućava razvoj bazičnih kompetencija kod studenata – sposobnosti učenja, komunikacije, znanja i veština za rešavanje problema. Ne treba zanemariti da se, u izmenama koje doživljava visoko obrazovanje, promenila i funkcija nastavnika. Ta promena nije formalna već *suštinska*. Funkcija koju je nastavnik imao kao izvor znanja koja treba „preneti“ studentima, *pomera* se u drugi plan. Nastavnik sada preuzima ulogu *rukovodioca* saznanja delatnosti studenata, savetnika i pomagača u učenju i samoobrazovanju. Studenti ocenjuju nastavnika ne samo po usko profesionalnom kvalitetu već, pre svega, po umenju da se *organizuje* nastavno-obrazovna aktivnost.

Odgovor na pitanje kakva interakcija na relaciji nastavnik-učenik omogućava aktivnu saznanju delatnost učenika i razvoj njihovih stvaralačkih kapaciteta, možemo potražiti kako u teorijskim razmatranjima ovog pitanja, tako i u rezultatima istraživanja koja su se ovom tematikom bavila. Kreativni nastavnik koji

kreira strategije podsticanja darovitosti (Dejić, 2004, prema Tomić, 2011) trebalo bi da:

- kod učenika razvija težnju za iznalaženjem novog;
- otkriva šta je to posebno i originalno kod učenika;
- se pri predavanju ne gubi u detaljima, već da učenicima iznosi principe;
- omogući učeniku da sam traga za rešenjima;
- je u stanju da podstakne iskru radoznalosti kod svakog učenika;
- je stvaralac i tragalac na svakom času;
- podstiče učenike na iznalaženje novih veza između podataka;
- stvara asocijacije, situacije za maštanja;
- usmerava učenike da posmatraju probleme kao celine;
- razvija kod učenika divergentno mišljenje;
- postavlja otvorene i izazovne probleme;
- omogući učenicima da sami postavljaju probleme i da ih vodi dalje;
- uči heurističke strategije;
- podstiče raspravu, refleksiju i argumentaciju itd.

U vezi sa pitanjem uloge mentora u razvoju darovitosti kod učenika u istraživanju sprovedenom u našoj zemlji (Tomić, 2011) većina darovitih učenika se opredelila za stav da bi bilo najbolje da mentori budu i sami daroviti; u dvosmernom odnosu davalaca i primalaca. Mentori bi, pored izgrađene i kontinuirano dograđivane i osavremenjavane stručnosti trebalo da imaju razvijenu humanost, emocionalnu pismenost (EQ) da bi mogli da prepoznaju i poštuju ličnost darovitog učenika i pozitivno utiču na celovit razvoj ličnosti darovitog učenika. Pod mentorstvom većina podrazumeva visok stepen odgovornosti za obrazovanje i vaspitanje darovitog učenika, a istovremeno i etičnost i prefinjenost, osećaj mere, ali i harizmu i izazov za darovite učenike.

Uloga nastavnika u odnosu na darovite učenike je vrlo kompleksna. Uspešnost ostvarivanja ove uloge u direktnoj je vezi sa karakteristikama nastavnika koji rade sa darovitim učenicima. One nisu korenito drugačije od opštih karakteristika nastavnika koje su neophodne u nastavi kao što su inteligencija, upornost, zalaganje, radoznalost, kritičnost. Ali, one se razlikuju za stepen više od opštih profesionalnih osobina nastavnika. Dakle, nastavnici koji rade sa darovitim učenicima trebalo bi da poseduju sledeće profesionalne kvalitete (Avramović, Vujačić, 2009):

- da izuzetno dobro poznaju svoj predmet;
- da imaju visoke kvalifikacije;
- da imaju objavljene stručne radove i
- da uspešno upravljaju diskusijama.

Oni bi, međutim, trebalo da se razlikuju od rutinskih nastavnika i po ličnim kvalitetima. Izuzetno su sposobni, odlikuju se otvorenim, fleksibilnim umom, samopouzdanost su i rade na ličnom i stručnom usavršavanju, entuzijastički orijentisani (visoka motivacija, posvećenost pozivu), talenat za uspostavljanje socijalnih odnosa sa decom (strpljenje, osetljivost, smisao za humor, komunikacija).

Jednostavno, nastavnik koji brine o darovitoj deci mora da poseduje visoku inteligenciju, kreativnost, široka interesovanja, profesionalne kompetencije.

Strategije podučavanja nisu jednake na svim uzrastima (npr. predškolska ustanova, osnovna škola, srednja škola, fakultet) i u svim fazama učenja, a razlikuju se i s obzirom na discipline (Shulemen, prema Maksić, 2013). Međutim, pored različitih strategija učenja u odnosu na uzrast i na naučne discipline koje se uče, svaki proces učenja posredovan je nastavnikom, mentorom. On pobuđuje aktivne i saradničke procese izgradnje znanja i konstrukcije značenja (De Corte, prema Maksić, 2013), i zato je uloga nastavnika/mentora od izuzetnog značaja. Mentor je zadužen za obuku i obezbeđivanje uslova za učenje kako bi se odvijao proces efikasnog učenja, a to je individualizovano učenje usmereno na napredovanje, u kome se obezbeđuju praksa i povratne informacije. Mentor ima višestruku ulogu. Ni u savremenim uslovima, ni za više nivoe obrazovanja, mentor ne gubi na značaju nego se njegove uloge menjaju, neke nove uloge dobijaju na značaju, a dolazi i do prestrukturiranja starih uloga.

Razmatranje karakteristika studentske populacije uopšte, a u skladu sa tim i karakteristika darovitih studenata u visokom obrazovanju nikako ne može zaobići odnos nastavnika i studenta. U toj oblasti vršena su parcijalna istraživanja sa ciljem da se utvrde vrednosne orijentacije, struktura motiva studenata, svojstva ličnosti. Utvrđeno je da karakteristike ličnosti i nastavnika i studenata utiču na njihove međusobne odnose, na društvenu i sazajnu aktivnost, na uspeh obrazovnog rada u celini i na razvoj stvaralačkih sposobnosti studenata (Valeva, prema Savićević, 2009). Kada se govori o odnosu između studenata i nastavnika misli se pre svega na probleme podsticanja i razvoja intelektualnih i stvaralačkih sposobnosti. Važno je tragati za odgovorom na pitanje kakvi međusobni odnosi omogućavaju aktivnu sazajnu delatnost studenata i koji faktori doprinose podsticanju stvaralačkih sposobnosti studenata. U ovom području izdvajaju se, teorijski posmatrano, dve celine u oblasti kompetencija nastavnika, i to: **motivaciono-vrednosna** i **operacionalna**. U okviru **motivaciono-vrednosnih kompetencija** (Valeva, prema Savićević, 2009), kao bitne karakteristike nastavnika za razvoj stvaralačkih sposobnosti studenata izdvajaju se:

- umeće da se izloži nastavni sadržaj,
- zanimljivost,
- entuzijazam,
- saradnja,
- taktičnost,
- principijelnost,
- zahtevnost,
- društvenost,
- predusretljivost,
- stvaranje pozitivne klime,
- prevladavanje pozitivnih emocija,
- smisao za humor, iskrenost i životni optimizam.

U okviru **operacionalnih kompetencija nastavnika** akcentat se pomera od *prenosioca* znanja studentima ka *rukovodiocu* saznanje delatnosti studenata.

Bitan aspekt u razvoju stvaralačkih sposobnosti studenata u naučnim i umetničkim disciplinama odnosi se i na uključivanje studenata u naučnoistraživački rad. Mladima koji su zainteresovani za naučnoistraživački rad potrebno je omogućiti i organizovati da što ranije budu uključeni u različite projekte i istraživačke aktivnosti. Načini uključivanja, konkretne aktivnosti i zaduženja studenata, odnosno tipovi zadataka zavise od prirode nauke odnosno umetnosti, od znanja, interesovanja i skolonosti studenta, kao i od aktuelnih mogućnosti. Stvarni naučnoistraživački kontekst, tj. živa „profesionalna“ situacija nezamenljiva je u procesu učenja. Pored primene stečenih znanja kroz naučnoistraživački rad odvija se i učenje, sticanje specifičnih znanja i veština (Krnjajić, 2013). Pritom, valja imati na umu da promišljeno vežbanje i obuka kojima se stiču znanja i veštine nemaju važnu ulogu samo u formativnim godinama, već tokom čitavog života.

Studenti u visokom obrazovanju traže inovacije, traže alternativne oblike obrazovanja i učenja. Te promene ponekad dolaze spolja, a nastavnici se ponekad opiru promenama. Oni su posebno razočarani ako se njihov rad i nastava kritikuju. Ovde ne treba zanemariti različite vrste studentskih organizacija u visokom obrazovanju nastalih u studentskom pokretu. Participacija u upravljanju studenata u ustanovama visokog obrazovanja povećava odgovornost studenata ne samo za proces upravljanja, već i za ukupni proces učenja i obrazovanja. Studenti mogu dati korisne ideje i u pogledu poboljšanja kvaliteta nastave i u pogledu vrsta evaluacije. Nastavnici ne treba da sprečavaju, već da podstiču ove procese.

Literatura:

- Antolović, M., & Petković, V. (2010). Studio Bolognese i Bolonjska reforma visokog obrazovanja u Srbiji. *Pedagoška stvarnost*, 56(3-4), 196-206.
- Avramović, Z., & Vujačić, M. (2009). Odnos nastavnika prema darovitim učenicima. *Pedagoška stvarnost*, 55(9-10), 878-889.
- Dimović, V. (2009): *Kurikulum – osnovni pojmovi*, . u *Planiranje kurikuluma usmjerenoga na kompetencije u obrazovanju učitelja i nastavnika*, priručnik za visokoškolske nastavnike, urednica Vizek Vidović, V., Filizofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Preuzeto 12.11.2013. sa <http://domus.srce.hr/iuoun/UPraVO/Vizek-prijelom.pdf>
- Krnjaić, Z. (2013). Razvoj ekspertskog mišljenja - uloga ciljem usmerene prakse i uvežbavanja. *Zbornik Instituta za pedagoška istraživanja*, 45(2), 227-240.
- Nedimović, T. (2009). Stuktura motiva postignuća, darovitost i društvena elita. U *Daroviti i društvena elita* (ur. Gojkov, G.). Vršac: Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača "Mihailo Palov", 377-382.
- Nedimović, T. (2010). *Psihološko-pedagoške kompetencije budućih nastavnika*.Knjiga sažetaka sa III Međunarodnog naučno-stručnog skupa "Edukacija nastavnika za budućnost", Zenica, 24-25
- Savičević, D. M. (2009). Osobnosti studentske populacije u visokom obrazovanju. *Pedagoška stvarnost*, 55(5-6), 453-467.

- Tomić, O. (2011). Uloga nastavnika u razvijanju potencijala darovitosti kod učenika. *Pedagoška stvarnost*, 57(3-4), 240-255
- Vigotski, L. (1996), *Problemi razvoja psihe*, Beograd, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva
- Vigotski, L. (2005), *Dečja mašta i stvaralaštvo*, Beograd, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva
- Vizek-Vidović, V. (2009): *Kompetencije i kompetencijski profili u učiteljskoj i nastavničkoj profesiji*. u *Planiranje kurikuluma usmjerenoga na kompetencije u obrazovanju učitelja i nastavnika*, priručnik za visokoškolske nastavnike, urednica Vizek Vidović, V., Filizofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Preuzeto 12.01.2014. sa <http://domus.srce.hr/iuoun/UPraVO/Vizek-prijelom.pdf>

Dr Tanja Nedimović

Preschool Teacher Training College "Mihailo Palov"

Vršac

nedimovic.tanja@gmail.com

**THE ROLE OF TEACHERS IN DEVELOPMENT OF
CREATIVE ABILITIES OF STUDENTS**

Along with the changes higher education has undergone, the function of teachers has also changed and these changes cannot and must not be formal, but essential. In regard to the relationship between students and teachers within higher education, accent should be put on the development of intellectual and creative abilities of students. A question has been imposed referring to the kind of interaction on the relation teacher – student which should enable active cognitive activity of students and development of their creative capacities. Two basic fields have been identified: motivational-value and operational competencies of teachers. Significant characteristics within motivational-value competencies of teachers relevant for development of creative abilities of students are the following: being able to present teaching contents, being interesting, enthusiasm, cooperation, tact, being principled, demanding, having social skills, helpful, creating positive atmosphere, prevalence of positive emotions, sense of humour, sincerity and life optimism. Within operational competencies of teachers the focus has shifted from *transfer* of knowledge to students towards *managing* their cognitive activity.

Key words: creative abilities, higher education, teacher, students.

